

Tollbamondás

7.

Lotz János kiváló tanára az Eötvös Collegiumban Gombocz Zoltán nyelvészprofesszor volt. Gombocz hamar felfedezte tanítványa kimagasló képességeit, s arra buzdította, hogy a nyelvtudomány szinkrón témáival is foglalkozzon. Lotz még csak negyedéves volt az egyetemen, amikor kétéves külföldi kutatói ösztöndíjat ítéltek meg számára tanárai. A huszonkét éves fiatalember germanisztikai és filozófiai felkészültségének elmélyítésére a Stockholmi Főiskolán folytatta tanulmányait 1935 őszétől. Nyelvészeti kutatásainak eredményeiből szeretett volna doktorálni, de Gombocz Zoltán váratlan halála miatt filozófiából kényszerült megírni a disszertációját.

Lotz nagy veszteségként élte meg kedves professzora halálát. Így írt róla: „Kegyelettel emlékezem meg kiváló tanáromról. Ő biztatott egy magyar nyelvten elkészítésére.”

Lotz János megfogadta tanára javaslatát és megírta a művet 1939-ben német nyelven. Hálája jeléül Gombocz Zoltánnak ajánlotta a könyvet, melynek címe lefordítva: A magyar nyelv rendszere.

Feladatok

1. Melyik külföldi állítja ezt a magyar nyelvről? 5/

a) Szenvedélyes nyelvnek hangzik.	J. Romains
b) A harmadik legszebb nyelv a világon.	Mezzofanti
c) A verselés alapján tartja nagyra a nyelvet.	J. Romains és Mezzofanti
d) Nyelvészeti szempontból tökéletes.	Ebersberg, (Brockhaus)

2. Igaz vagy hamis az állítás? 5/

a) Mezzofanti 1817-re már beszélt magyarul.	I
b) Ezt a szöveget Lotz János állította össze különböző nyilatkozatokból.	I
c) Romains költőként viszonyul a magyar nyelv hangzásához.	I
d) Színházban kell a nyelvek zeneiségét vizsgálni.	H
e) A francia költő szerint a finn nyelv a fülnek kellemesebb, mint a magyar.	I

3. A nyelvekkel kapcsolatos kifejezések, tulajdonságok meghatározásait adtuk meg. Mely szövegben szereplő kifejezések rokon értelmű megfelelői ezek? 5/

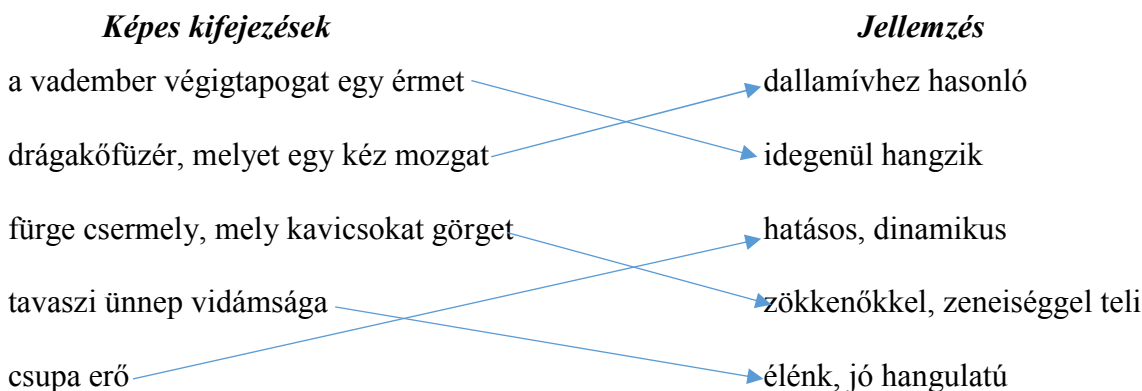
nyelvrokonság	nyelvészeti atyafiság
egy életszakasz báját	gyermekkor kellemét
heves érzelem	szilaj indulat
egyfajta hangok összerendeződése	magánhangzó-illeszkedés
felhangzásának problémáit	kiejtésbeli nehézségét

4. Mely kifejezések illenek össze a jelentésük hasonlósága alapján?

5/

Figyelj arra, hogy a képes kifejezések között milyen hangulati különbségek vannak.

Kösd össze a két oszlopban szereplő párokat!

HELYESÍRÁS - MEGOLDÓ**1. Egészítsd ki az alábbi családnevek hiányzó betűit ott, ahol szükséges! 10/**

Dessewffy Arisztid

Batthyány Lajos

Madách Imre

Széchenyi Ferenc

Vörösmarty Mihály

Zichy Mihály

Thököly Imre

Balassi Bálint

Táncsics Mihály

Perczel Mór

2. Írd a kiemelt szavak fölé a rövidítésüket, ahol kell, a hozzájuk tartozó toldalékkal együtt! 8/**Csüt.-ön**

Csütörtökön lesz az esküvőnk

cm-rel

Három centiméterrel rövidebb lett a nadrágom.

DNy

Délnyugat felé repülnek a madarak.

pu.-on

A pályaudvaron vártunk estig.

E Ft-tal

10 ezer forinttal többre került az idei nyaralásunk.

Uo.

Ugyanott lakom, ahol az osztálytársam.

B. ú. é. k.

Boldog új évet kíván.

db-bal

Öt darabbal kevesebbet adott a gyümölcsből, mint neki.

3. Az alábbi szavak közül néhányat rosszul írtunk. Húzd alá őket, majd írd le a vonalra helyesen! 10/

zöldell, lehelet, talpalatnyi, ellipszis, kijjebb, fennt, mállik, közömbös, ésszerű, visszhang, öcs, álhatatos, hallhatatlan, lélegzet, ekképp, gugol, erőssen, bennfentes, fejjobb, korepetál, akkumulátor

talpalatnyi, fenn/fent, közömbös, ésszerű, állhatatos, lélegzet, guggol, erősen, fejjobb, korrepetál

A hibátlan szó „javításáért” pontlevonás jár!

4. Írd le helyesen a vonalakra a zárójelbe tett szavakat, majd párosítsd őket aszerint, hogy melyiket írjuk azonos szabályok alapján! Írd a sorszámokat a négyzetekbe! 11/

4.	balett-táncos	anyakönyvvezető
5.	móriczi	A Pál utcai fiúk
2.	Idegen szavak és kifejezések szótára	Kazinczy-verseny
1.	lelkiismeret-furdalás	gyümölcsceszendő
3.	Kossuth-díj	jókais

1–1 pont jár a hibátlan írásmódért (max. 10 pont), és összesen 1 pont jár a helyes számozásért; így jön ki a 11 pont.

5. Pótold a következő szöveg hiányzó írásjeleit! 11/

Comenius: A könyvek szeretete

A tanulóknak a könyveket aranyból, gyöngyökből többre kell becsülniük. A könyvet nem szeretni annyi, mint nem szeretni a bölcsességet. A bölcsességet nem szeretni annyi, mint állatvá lenni, ez pedig gyalázása a Teremtőnek, aki azt akarja, hogy az ő képmása legyünk. A könyvek révén sokan lesznek tudósok az iskolán kívül is, könyvek nélkül pedig senki sem lesz tudós még az iskolában sem. Ha szeretjük az iskolát, szeressük a könyvet, az iskolák lelkét is. Amelyik iskolát nem éltetik a könyvek, az halott.

Minden hibáért 1 pontot kell levonni a maximálisan adható 11-ből.

6. Írd le helyesen az alábbi kifejezéseket!

mézes kenyér

7. évfolyam
nyelvtankönyv

országos döntő

beton támfal

irodalomfüzet

hamvaszöld

melegvíz-tároló

mosó-szárító gép

meg nem értés

első filmes rendező

elsőéves